

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในระบบการเงินและระบบเศรษฐกิจของประเทศมาช้านาน โดยมีหน้าที่หลักสองส่วน คือ การระดมเงินออมและการให้บริการสินเชื่อสำหรับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินเชื่อเพื่อการพาณิชย์หรือสินเชื่อธุรกิจ ที่มีบทบาทอย่างมากในการขับเคลื่อนการขยายตัวของการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ บทบาทการให้สินเชื่อแก่ภาคธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มีความเด่นชัดขึ้นอย่างมากหลังจากเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ที่ส่งผลให้ทั้งภาคการผลิตธุรกิจและบริการได้รับผลกระทบจากวิกฤตดังกล่าว ผลที่เกิดขึ้นทำให้ภาครัฐมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้ผู้ประกอบการนำเงินไปลงทุนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้แนวโน้มการให้สินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจของธนาคารพาณิชย์ในประเทศเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเผชิญปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและปัญหาภัยธรรมชาติหลายครั้งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แต่พบว่าทิศทางและกระแสการพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้การขยายตัวของสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจำนวนการให้สินเชื่อรวมทั้งประเทศในเดือนกันยายน 2555 นั้นมีมูลค่ารวมสูงถึง 10.57 ล้านล้านบาท (ตารางที่ 1.1) โดยมีการกระจายสินเชื่อไปยังกรุงเทพมหานครมากที่สุดสูงถึง 7.61 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 72.04 ของมูลค่าสินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ทั่วประเทศ รองลงมา มีการกระจายสินเชื่อไปยังจังหวัดในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ ในสัดส่วนร้อยละ 12.51, 5.78, 5.38 และร้อยละ 4.29 ตามลำดับ

ตารางที่ 1.1 มูลค่าสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จำแนกภูมิภาค

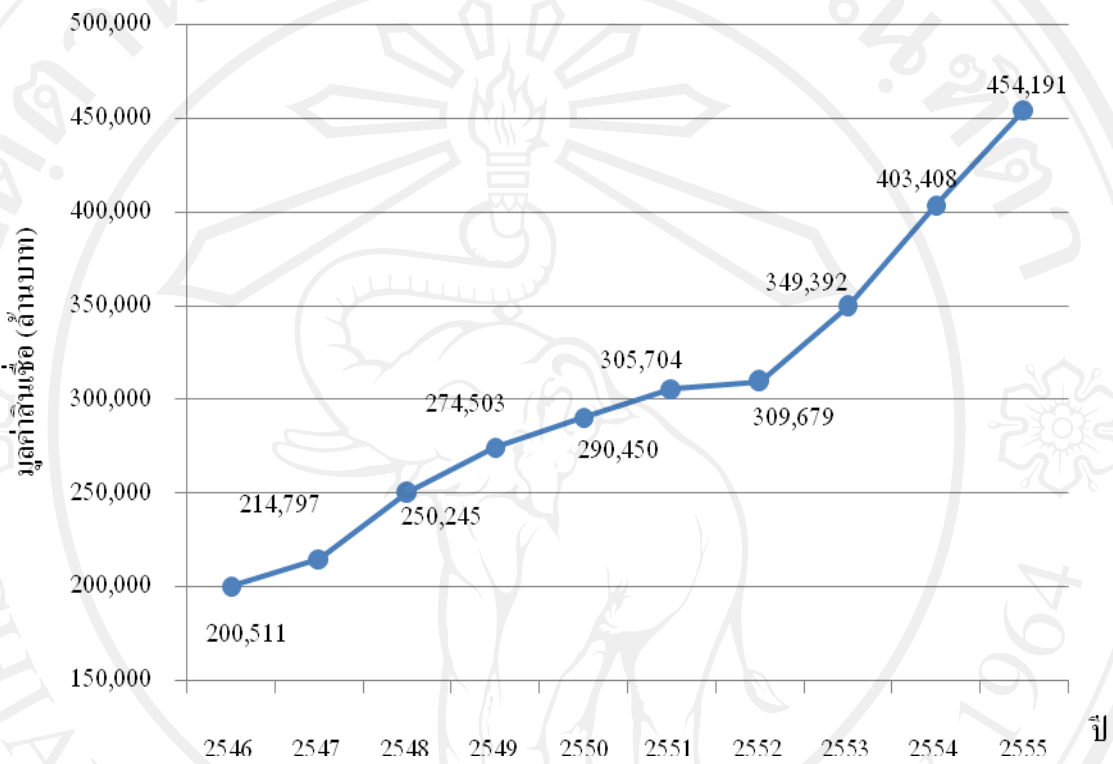
ภูมิภาค	มูลค่าสินเชื่อ (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
กรุงเทพมหานคร	7,617,942	72.04
ภาคกลาง	1,322,738	12.51
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	610,877	5.78
ภาคเหนือ	454,191	4.29
ภาคใต้	569,203	5.38
รวมทั้งสิ้น	10,574,950	100.00

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2555

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555

ข้อมูลการวิเคราะห์ของสถาบันการเงินและธนาคารแห่งประเทศไทยประเมินว่าความต้องการสินเชื่อของภาคธุรกิจทุกประเภทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise :SME) สอดคล้องกับวัฏจักรการลงทุนเพื่อรองรับการขยายตัวของอุปสงค์ในประเทศ ถึงแม้ว่าภาคเหนือจะมีสัดส่วนมูลค่าสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ต่ำกว่าภาคอื่นๆ แต่ธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือยังคงมีบทบาทในการเป็นผู้ให้บริการทางด้านสินเชื่อต่อภาคเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2546 สินเชื่อออกสู่ระบบเศรษฐกิจในภาคเหนือมีมูลค่าถึง 200,511 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 454,191 ล้านบาทในปี 2555 (ข้อมูลถึงเดือนกันยายน 2555) หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 55.85 นอกจากนี้ยังพบว่า ในปี 2555 สินเชื่อที่กระจายไปสู่ระบบเศรษฐกิจในภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อเพื่อการบริโภคมากที่สุด (ร้อยละ 44.22 ของมูลค่าสินเชื่อทั้งหมด) รองลงมา จะเป็นสินเชื่อเพื่อการค้าขายทั้งการขายส่ง ขายปลีกสินค้าอุปโภคบริโภค (ร้อยละ 23.83) สินเชื่อเพื่อธุรกิจการเงิน (ร้อยละ 10.54) และสินเชื่อภาคอุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ 8.42) ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2546 จะเห็นว่ามีเปลี่ยนแปลงการกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนืออย่างมาก โดยในปี 2546 นั้นสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 22.12 สินเชื่อเพื่อการค้าขาย (ทั้งค้าปลีกและค้าส่ง) ร้อยละ 31.11 และสินเชื่อภาคการผลิต ร้อยละ 14.59 อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการกระจายสินเชื่อไปสู่ภาคการบริโภคที่เพิ่มขึ้นนั้นย่อมไม่ส่งผลต่อการสร้างศักยภาพด้านการผลิตของเศรษฐกิจของภาคเหนือมากนัก ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) มีแผนที่จะมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพด้านการผลิตของภูมิภาคมากขึ้นตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ โดยทิศทางอุตสาหกรรมของภาคเหนือมีแนวโน้มปรับตัวสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มและใช้องค์ความรู้มากขึ้น (สำนักงาน

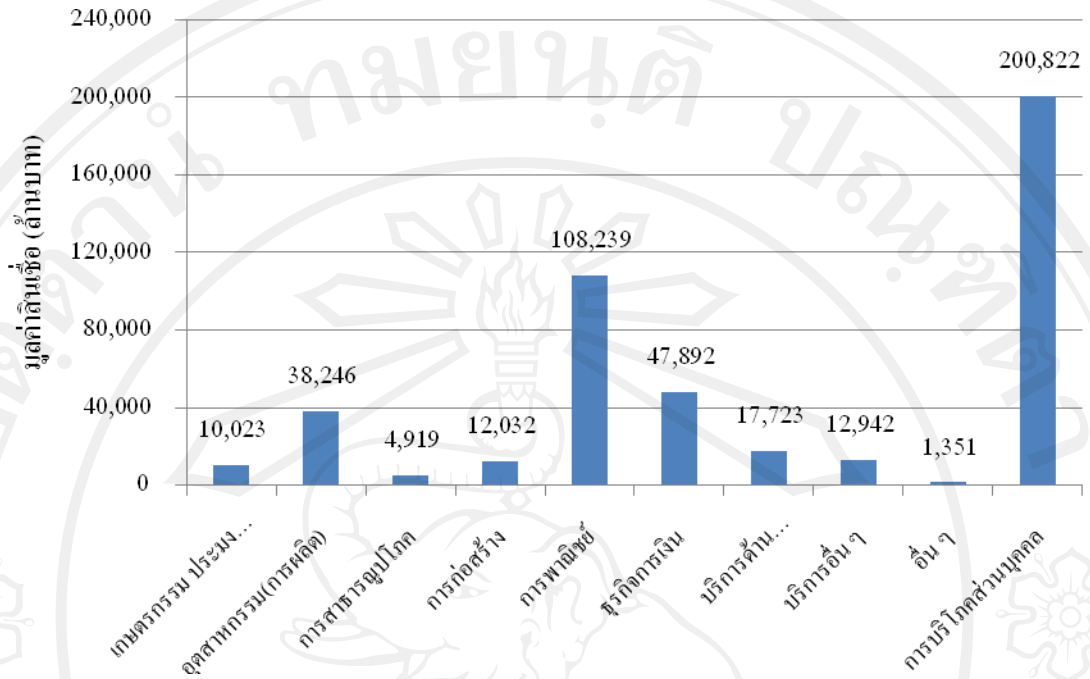
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) และเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาในทิศทางดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือต้องสนับสนุนในด้านสินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น (รูปที่ 1.1 และ 1.2)

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2555

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555

รูปที่ 1.1 มูลค่าของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือ

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2555

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555

รูปที่ 1.2 สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือจำแนกตามวัตถุประสงค์

หากพิจารณาในรายจังหวัดในภาคเหนือพบว่าธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่ระบบเศรษฐกิจของภาคเหนือในเดือนกันยายน 2555 มูลค่าสูงถึง 454,195 ล้านบาทนั้นกระจายไปสู่จังหวัดเชียงใหม่มากที่สุดถึง 137,878 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 30.36 ของสินเชื่อทั้งหมด ในขณะที่จังหวัดที่มีการกระจายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์น้อยที่สุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพียง 2,555 ล้านบาท (ร้อยละ 0.56) และเมื่อจัดกลุ่มจังหวัดที่มีการกระจายสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์ในภาคเหนือออกเป็น 3 กลุ่ม ตามสัดส่วนของสินเชื่อที่ได้รับ พบว่า กลุ่มที่ 1 กลุ่มจังหวัดที่ได้รับสินเชื่อมากกว่าร้อยละ 5 ของสินเชื่อทั้งหมดมีจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ (ร้อยละ 30.36) นครสวรรค์ (ร้อยละ 12.59) พิษณุโลก (ร้อยละ 11.27) เชียงราย (ร้อยละ 8.52) และเพชรบูรณ์ (ร้อยละ 5.22) กลุ่มที่ 2 ได้แก่กลุ่มจังหวัดที่มีสัดส่วนการได้รับสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ตั้งแต่ร้อยละ 2.50 ถึงร้อยละ 5 ของสินเชื่อทั้งหมดของภาคเหนือมีจำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง (ร้อยละ 4.89) กำแพงเพชร (ร้อยละ 4.61) พิจิตร (ร้อยละ 3.39) ลำพูน (ร้อยละ 2.94) ตาก (ร้อยละ 2.93) แพร่ (ร้อยละ 2.66) และอุดรดิตถ์ (ร้อยละ 2.56) และกลุ่มที่ 3 ได้แก่จังหวัดที่ได้รับสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ในสัดส่วนที่น้อยกว่าร้อยละ 2.50 ได้แก่ พะเยา (ร้อยละ 2.36) สุโขทัย (ร้อยละ 2.34) อุทัยธานี (ร้อยละ 1.40) น่าน (ร้อยละ 1.39) และแม่ฮ่องสอน (ร้อยละ 0.56) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555)

ตารางที่ 1.2 มูลค่าสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคเหนือ ปี 2555

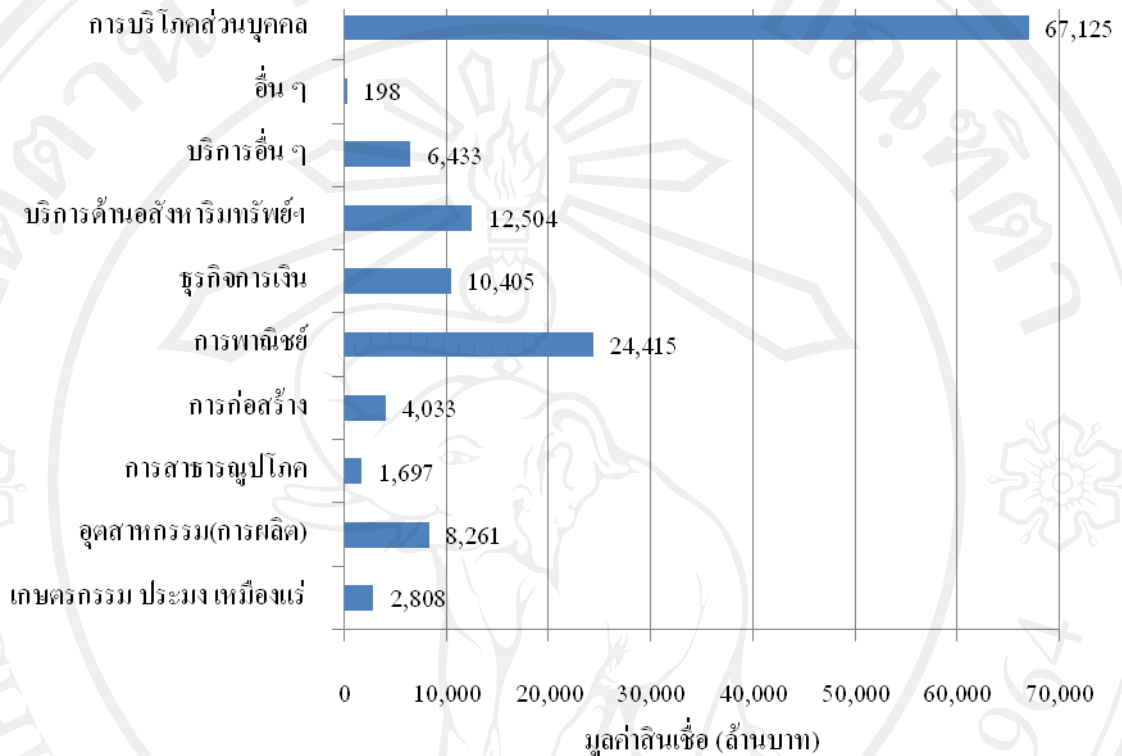
จังหวัด	มูลค่าสินเชื่อ (ล้านบาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
เชียงใหม่	137,878	30.36
นครสวรรค์	57,173	12.59
พิษณุโลก	51,201	11.27
เชียงราย	38,691	8.52
เพชรบูรณ์	23,691	5.22
ลำปาง	22,226	4.89
กำแพงเพชร	20,958	4.61
พิจิตร	15,394	3.39
ลำพูน	13,354	2.94
ตาก	13,326	2.93
แพร่	12,093	2.66
อุตรดิตถ์	11,629	2.56
พะเยา	10,713	2.36
สุโขทัย	10,631	2.34
อุทัยธานี	6,354	1.40
น่าน	6,329	1.39
แม่ฮ่องสอน	2,555	0.56
รวม	454,195	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2555

ข้อมูลจากตารางที่ 1.2 ทำให้สรุปได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มากที่สุด และเมื่อพิจารณาข้อมูลสินเชื่อที่ได้รับจัดสรรของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ในปี 2555 พบว่า ทิศทางของการใช้สินเชื่อมีทิศทางเดียวกับในระดับภาคเหนือ กล่าวคือ สินเชื่อส่วนใหญ่ยังคงกระจายไปยังการบริโภคส่วนบุคคลหรือภาคครัวเรือนเป็นหลัก (ร้อยละ 48.68 ของมูลค่าสินเชื่อรวมของจังหวัดเชียงใหม่) รองลงมา กระจายไปยังภาคธุรกิจการ

พาณิชย์ (ค่าส่ง ค้าปลีก) (ร้อยละ 17.71) การบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ (ร้อยละ 9.07) และ ธุรกิจการเงิน (ร้อยละ 7.55) ตามลำดับ (รูปที่ 1.3)

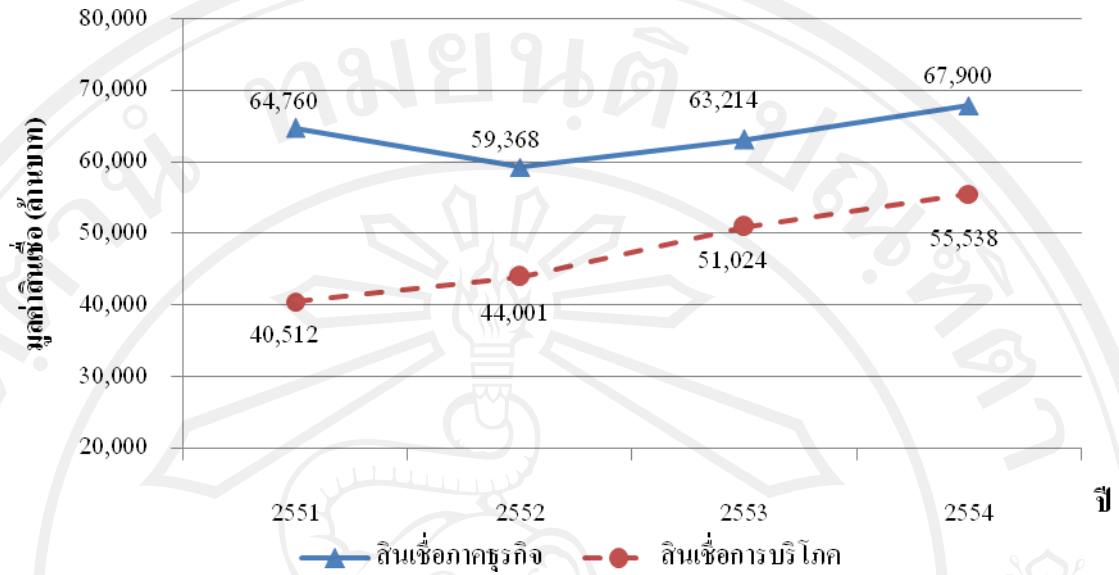

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2555

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555

รูปที่ 1.3 สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามวัตถุประสงค์

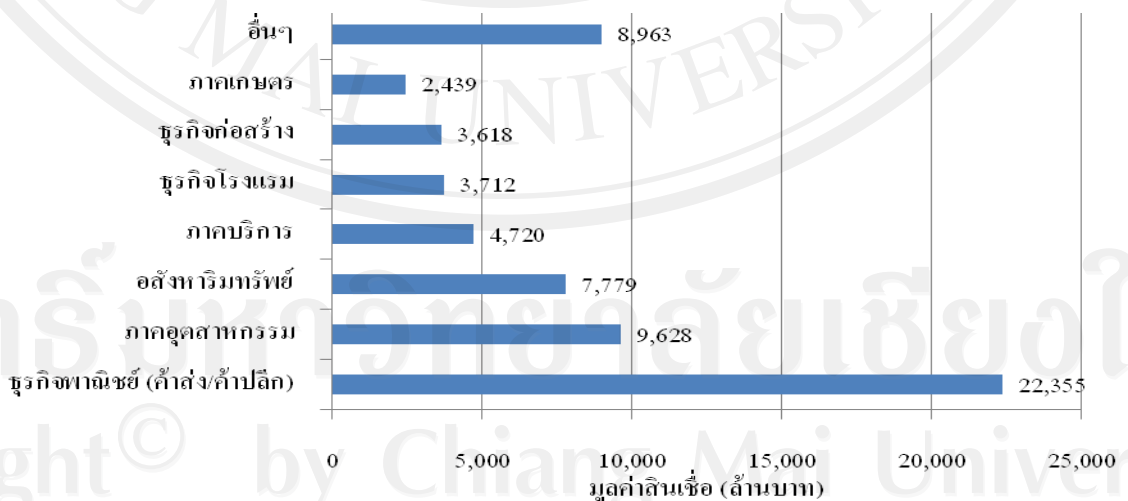
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ถือเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทในการให้สินเชื่อในการขับเคลื่อนภาคธุรกิจที่สำคัญแห่งหนึ่งซึ่งมีสาขากระจายอยู่ทั่วประเทศรวมถึงจังหวัดเชียงใหม่ โดยข้อมูลการให้บริการสินเชื่อของธนาคารกรุงเทพฯ ในปี 2551 ถึง 2554 ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูนและแม่ฮ่องสอน พบว่า ธนาคารกรุงเทพเน้นการให้สินเชื่อในภาคธุรกิจมากกว่าการให้สินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคล การให้สินเชื่อภาคธุรกิจนั้นมีการเติบโตที่เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ที่มีมูลค่า 64,760 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 67,900 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.62 (รูปที่ 1.4)

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน) , 2555

รูปที่ 1.4 เงินเชื่อธนาคารกรุงเทพในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูนและแม่ฮ่องสอน

เมื่อพิจารณาข้อมูลสินเชื่อจากธนาคารกรุงเทพเพิ่มเติมพบว่า ในปี 2553 ธุรกิจพาณิชย์หรือธุรกิจค้าส่งและค้าปลีกเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีสัดส่วนที่ใช้บริการสินเชื่อของธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.36 ของมูลค่าสินเชื่อทั้งหมด (22,355 ล้านบาท) รองลงมา ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละ 15.23) และธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (ร้อยละ 12.31) ซึ่งธุรกิจทั้ง 3 กลุ่มข้างต้นจัดอยู่ในธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ (รูปที่ 1.5)

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน) , 2555

รูปที่ 1.5 เงินเชื่อธนาคารกรุงเทพในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูนและแม่ฮ่องสอนจำแนกตามกลุ่มลูกค้า

จากข้อมูลต่างๆ ข้างต้น การขยายโอกาสในการพัฒนาการให้บริการสินเชื่อไปสู่ภาคธุรกิจมากขึ้นของธนาคารกรุงเทพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะมีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อธุรกิจขนาดกลางหรือธุรกิจรายกลาง (เรียกตามการจัดแบ่งการให้บริการสินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ) ที่ส่วนใหญ่มีสถานประกอบการอยู่ในเขตอำเภอเมือง จึงเป็นที่มาของการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อธุรกิจของลูกค้าธุรกิจรายกลางของธนาคารกรุงเทพ จำกัด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างสินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ของธุรกิจขนาดกลาง
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางในการเลือกใช้สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ของธนาคารแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้มีความสนใจในการศึกษาค้นคว้าถึงปัจจัยในการเลือกใช้สินเชื่อของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางกับธนาคารพาณิชย์
2. เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการพิจารณาเลือกใช้บริการสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์ของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและผู้สนใจทั่วไป
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการเงินใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดในการให้บริการด้านสินเชื่อธุรกิจขนาดกลาง

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะผู้ใช้สินเชื่อธุรกิจรายกลางหรือขนาดกลาง ที่ลงทะเบียนใช้บริการสินเชื่อธนาคารกรุงเทพ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งข้อมูลจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อธุรกิจขนาดกลางกับธนาคารจำนวน 103 ราย โดยจะศึกษาจากประชากรทั้งหมด ประกอบด้วยสาขาประตูช้างเผือก 30 ราย สาขาประตูเชียงใหม่ 36 ราย สาขาสุเทพ 15 ราย และสาขาอื่นๆ จำนวน 22 ราย

22 ราย

1.5 นิยามศัพท์

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึงธนาคารพาณิชย์ทั้งของรัฐบาลและเอกชนประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้และใช้ประโยชน์ของเงินในทางใดทางหนึ่งหรือหลายทางได้แก่การให้กู้ยืมการซื้อขายหรือการเก็บเงินตามตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใดและทำธุรกิจอันเกี่ยวกับประเพณีปฏิบัติของธนาคาร

สินเชื่อ หมายถึง การอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าและการได้คืนมาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยตรงตามเวลา

สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ หมายถึง การอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าและการได้คืนมาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยตรงตามเวลา

ขนาดของธุรกิจ ธนาคารกรุงเทพ แบ่ง ขนาดของธุรกิจออกเป็น 3 ขนาด คือ

1. สินเชื่อธุรกิจรายปลีก ดูแลสินเชื่อวงเงิน ตั้งแต่ 100,000 – 10,000,000 บาท
2. สินเชื่อธุรกิจรายกลาง ดูแลสินเชื่อวงเงิน ตั้งแต่ 10,000,00 – 500,000,000 บาท
3. สินเชื่อธุรกิจรายใหญ่ ดูแลสินเชื่อวงเงิน ตั้งแต่ 500,000,000 ขึ้นไป